

Waarnemingen aan het "Grote Vogelmeer" in de Kennemerduinen gedurende 1960 (en de belangrijkste waarnemingen in het 4e kwartaal van 1959)

De waterstand

Ondergenoemde cijfers geven aan: stand in cm

De winter 1959/60 was niet erg nat en de waterstand was op 2 januari dan ook vrij laag. Volgens een waarneming op 7 februari was het water iets gestegen, zodat het tegen de oevers van de eilanden stond. Midden maart was het meer al weer iets droger geworden en op de peilschaal, die toen juist geplaatst was, kwam het water tot 129. Begin mei bleek het tot 119 te zijn gezakt en begin juni zelfs tot 104 cm. De zandbank lag toen bloot, wat in twee jaar niet het geval was geweest.

In de hieronder volgende gegevens betekent het teken s, dat de betreffende soort (ook) in het "Spartelmeer" waargenomen is in de verslagperiode.

No. in
No. Vogelgids

1 4 Roodkeelduiker
Eén (pas overleden) ex. op 2 jan. (Op 25 dec. 1959 1 ex. in Spartelmeer)

2 5 Fuut Eén waarneming van 4 exx. op 10 april.

3 8 Geoorde fuut
Het eerste ex. werd dit jaar waargenomen op 9 mei (1959 op 19 april). Tot 12 juni steeds één paartje aanwezig, dat ook een nest bouwde. Op 12 juni waren er 2 paren. Ook het tweede paar deed broedpogingen; op 12 juli werden namelijk 2 nesten geconstateerd. Jongen werden dit jaar echter niet waargenomen. In dit verband valt nog het volgende op te merken: Vorig jaar hebben de geoorde futen aan de westoever van het grote eiland gebroed. Het water stond toen tegen die oever aan. Dit jaar was er daarentegen een vrij breed strandje voor die oever. De vogels nestelden toen ten oosten van het kleine eiland in de waterranonkel. Van 1 aug. af was nog steeds één paar aanwezig; het laatste ex. werd waargenomen op 21 sept.

4 9 Dodaars
Gedurende het 4e kwartaal 1959 waren steeds enkele exx. aanwezig. Op 6 jan. nog 1 ex., daarna eerste dodaars weer op 29 febr. In maart t/m. half april meer exx. aangetroffen, op 18 april zelfs 16 exx.; daarna steeds 3-4 paartjes aanwezig. Er werden twee broedpogingen aangewend, waarvan één met resultaat: op 7 aug. werd een ♀ gezien met 9 jongen. Van eind aug. af 10 - 15 exx., met spitsen van 20 exx. op 20 aug., 30 sept. en 10 okt.

5 20 Blauwe reiger
Twee waarnemingen: 3 exx. op 16 juli, 1 ex. op 26 sept.

6 28 Ooievaar Op 14 mei trof J. v. d. Brom tot zijn verrassing een ooievaar in het meer aan.

7 30 Lepelaar Twee waarnemingen: 1 ex. op 5 juni; 6 exx. 16 juli.

8 s 33 Wilde eend In het 4e kwartaal 1959 en 1e kwartaal 1960 werden er geregeld ca. 20 exx. aangetroffen. Verder tot midden juni ook steeds een dergelijk aantal, maar de ♂♂ zijn dan sterk in de meerderheid. Na midden juni slechts enkele exx. aanwezig. Na half aug. een stijging tot ca. 30 exx., welk aantal tot in sept. niet veel verandert. Van eind sept. af variërend van 25-80 exx., in dec. 80-125 exx.

Vanaf 4 mei steeds enkele ♀♀ met pullen in het meer gezien met als maximum 35 pullen bij 4 ♀♀ op 5 juni.

9 34 Wintertaling Begin okt. '59 nog een 75-tal, eind 1959 slechts een 20 exx. Blijft in 10-30 exx. aanwezig tot half maart, waarna het aantal langzaam daalt tot slechts 1 paartje in begin mei, dat tot 10 mei bleef. Op 14 mei weer 4 exx.; daarna eerste waarneming (2 exx.) op 1 aug. Van half aug. af 15-40 exx., na half okt. stijging via 50-60 exx. tot 70-80 exx. in half november. Daarna variërend van 80-150 exx.

10 35 Zomertaling Er waren 2 paartjes op 23 maart en 3 april. Verder 1 ♂ op 10 mei; 3 exx. 4 en 5 juni; 1 ex. 6 juni; 3 exx. 29 aug.; 6 exx. 7 sept. en 5 exx. op 9 sept.

11 36 Kraakeend Op 11 maart was er 1 paartje, 12 maart 1 ♂, 13, 20 en 23 maart telkens 1 ♂ en 1 ♀. Op 11, 16 en 21 sept. 1 ♀; 1 paar 2 en 3 dec 1960.

No. V.gids

12 37 Smient

In 4e kwartaal 1959 af en toe enkele exx., maximaal 10. In 1960 op 6 jan. 4 exx.; op 2 april 8 exx.; 1 ♂ van 7-14 mei; 20-22 aug. 6-1 exx.; loopt dan op van 4 exx. op 21 sept. via 11 op 30 sept. tot 20-25 exx. van 7-10 okt. 14-19 okt. 6-4 exx.; 11 dec. 1 paartje, 31 dec. 3 paartjes.

13 38 Pijlstaart

3 en 1 ex. op resp. 12 en 21 maart; 1 ex. op 26 en 30 sept., 9, 10 en 15 okt.; 2 exx. op 7 okt.

14 s 39 Slobeend

In 4e kwartaal 1959 40-50 exx. Op 2 jan. 1960 nog 60 exx., daarna niet meer waargenomen tot 5 maart (4 exx.); loopt op tot een 40-tal begin april, zakt naar ca. 20 begin mei; mei t/m juli wordt het aantal lager, van 10 tot enkele exx. Begin aug. 10-15 exx., dan tot midden sept. variërend tussen de 30 en 90 (meestal 60-70) exx. Na 20 sept. stijging tot 200 exx. aan het eind van deze maand, om in okt. weer te dalen via 110 op 10 okt. tot 60-90 exx. daarna tot eind nov.; na 10 dec. een 30-tal overgebleven.

In 1960 zeker 2 succesvolle broedgevallen in de nabijheid van of in het meer. Volgens mededeling van de heer Roderkerk broedde 1 paar in een dal bij het meer (13 eieren); 10 jongen van dit legsel kwamen op 10 juni naar het meer. Daarvoor was op 5 mei nog een ♀ waargenomen met 8 pullen.

15 40 Krooneend 1 ♂ gesignaleerd van 19 dec. '59 - 6 jan. '60.

16 41 Toppereend Van 9 - 15 okt. '60 een 3-tal.

17 s 42 Kuifeend

In 4e kwartaal 1959 in klein aantal aanwezig. Van jan.-eind april variërend, meestal enkele tientallen, max. 50 exx. (2 en 30 april). Mei t/m juli veelal 7-8 paren aanwezig, daarna weer enkele tientallen met een duidelijke stijging begin november van 25 tot 80 exx. op 18 nov. Daling in december 15-40 exx.

In 1960 werden 6 broedgevallen geconstateerd: op 12 juni 1 ♀ met 9 pullen; op 18 juni 5 ♀♀ met resp. 11, 7, 10, 10 en 6 pullen. Bovendien op 16 juli nog een laat broedsel van 3 pulli. Hiervan hebben 2 paren volgens mededeling van de heer Roderkerk gebroed op het kleine eiland; de andere paren zullen dus vermoedelijk weer op het grote eiland hebben gebroed.

18 43 Tafeleend

Op 6 en 7 febr. 20 exx.; van maart t/m juni af en toe 1-3 exx.; aug-sept. 1-2 exx. Sterke stijging okt. - dec: begin okt. 12 exx. en eind okt. 35 exx.; begin nov. 50 exx., eind nov. 100 exx., midden dec. 200 exx., eind dec. 125 exx.

Wij hebben deze soort nog nooit in zo'n groot aantal in het meer aangetroffen. In de voorafgaande jaren waren het er altijd maar enkelen met een uitschieter in november 1957, toen er max. 60 exx. geteld werden.

19 44 Witoogeend 1 ♂ op 31 dec. 1960 (Niesen).

20 s 45 Brilduiker

Eind dec. '59 enkele exx. Jan.-febr. '60 1-5 exx.; eind febr.-half maart tot 11 exx., 20 maart zelfs 18 exx. Op 2 april nog 17 exx., daarna 1-3 exx. Laatste voorjaarswaarneming op 5 mei (1 ex.).

Weer terug op 16 okt (2-3 exx.) tot 31 okt; 2 nov. 25 exx., 9 nov. 8 exx., 12 nov. 10, 18 nov. 20 exx., 25 nov. 9 exx., 11 dec. 5 exx., eind dec. weer 15 exx.

21 49 Zwarte zeeëend

1 ♂ op 25 dec. '59. In 1960 6 exx. op 2 jan., 1 ex. op 6 jan.; 6 exx. op 7 febr.; op 23 maart 2 ♂♂ en 1 ♀; op 25 november 2 ♀♀ en 2 dec. 1 ♀.

22 s 55 Bergeend

Op 6 jan. 5 exx.; 6 exx. op 12 febr., daarna in wisselend aantal steeds aanwezig tot in juni. Van 20-29 aug. nog 1 ex. en tenslotte 1 ex. op 11 dec. / Maximum aantal 17 exx. op 7 april. Meestal waren er 5 paar. Een ex. met 10 (later 9) pullen was in het meer van 26 mei tot 11 juni.

23 74 Buizerd 1 ex. op 6 maart

24 77 Sperwer 1 ♀ op 13 maart; 1 ex. op 2 nov. '60.

25 83 Bruine kiekendief 1 ex. op 10 mei.

26 84 Blauwe kiekendief 1 ex. 19 okt.; 1 ♀ of juv. 11 dec. '60 (Niesen)

27 88 Visarend 1 ex. op 7 september '60.

28 89 Boomvalk 1 ex. op 11 september '60.

29 90 Slechtvalk 1 ex. op 7 oktober '60.

30 92 Smelleken 1 ex. op 30 september '60.

31 98 Patrijs 2 exx. op 12 juni.

32 100 Fazant Af en toe 1 of enkele exx.

33 s 107 Waterhoen

Gehele periode (dus 4e kwart. '59 en geheel 1960) 4-6 paren aanwezig, soms iets meer. Zeker 4 broedparen; eerste pulli (5) op 11 mei. Op 5 juni 4 ♀♀ met 13 pulli; op 16 juli 14 jongen geteld plus 8 pulli van tweede broedsel.

34 s 108 Meerkraet

4e Kwartaal '59 tot maximaal 200 exx. aanwezig. Tot half maart steeds in groot aantal, met als max. 300 exx. Daarna tot begin april iets lager, max. 200 exx. (26 maart 200 exx., 3 april 60 exx., dus trek), april - mei 20-30 exx., meest broedende vogels.

Ca. 7 broedgevallen waargenomen, welke echter niet alle succesvol waren. Op 26 mei 3 ♀♀ met 12 pulli gezien, op 5 juni 4 ♀♀ met 20 pulli, op 16 juli nog 1 ex. op nest gezien. Op 9 okt. was er nog een (groot) jong. Aug. - Dec. meestal een 80 exx., soms max. 120 exx. aanwezig.

35 s 112 Scholekster

Eerste waarneming: 17 febr. veel exx.; verder 29 febr. 25 exx. Er waren steeds 4-5 broedparen aanwezig en soms bovendien een aantal fouragerende of rustende ad. (tot 60 exx., slapers).

Op 5 juni eerste paar met (2) jongen, 6 juni 2 paar met 5 jongen.

Tegen eind juli zijn de broedvogels van het meer verdwenen.

36 s 114 Kievit

Van eind febr. af steeds 6-8 (broed)paren aanwezig. Op 15 mei werden twee paartjes gezien met resp. 2 en 4 pulli; op 26 mei 3 paar met 7 pulli; op 4 juni werden in totaal 17 jongen geteld, terwijl tenslotte op 12 juni nog 5 pulli werden gezien. Laatste exemplaren 2 september.

37 s 115 Bontbekplevier 3 exx. op 2 september.

38 s 116 Kleine plevier

Eerste (2) exx. waargenomen op 3 april. Daarna steeds 2 paartjes aanwezig. Eén broedsel mislukte; het nest lag aan de westkant van de weg langs het meer en werd uitgehaald. Daarna is dit paar binnen het raster gaan broeden. Zij hadden 4 eieren en alle vier jongen hieruit zijn groot gekomen.

39 118 Zilverplevier Op 9 mei 1 ex., 14 mei 3 exx. en 29 mei 1 ex.

40 s 122 Steenloper 1 ex. op 10 en 29 mei.

41 123 Watersnip

2 en 6 jan. 4 resp. 6 exx.; 1 ex. op 29 febr. en 12 maart. Op 27 aug. 7 exx.

42 125 Bokje 1 Ex. waargenomen op 21 sept.

43 128 Wulp

Enkele februari- en maartwaarnemingen. Op 6 april 's avonds 40 exx. 6 september 2 exx.

44 s 129 Regenwulp 5 Exx. op 9 mei. Daarna telkens 1 ex. op 11 mei, 4 t/m. 6 juni, 22, 24 en 29 augustus.

45 131 Grutto 1 Ex. op 12 maart, 20 maart, 3 april en 18 april.

s 132 Rosse grutto Zie onder Spartelmeer.

46 133 Witgatje 1 Ex. 6 januari, 2 exx. op 7 augustus.

47 134 Bosruiter 1 Ex. 16 juli, 6 exx. 11 aug., 3 exx. op 13 aug., enkele op 27 aug. en 1 ex. op 23 sept.

48 s 135 Oeverloper

Op 4 mei 3 exx., in mei verder variërend van 5-15/20 exx. (15 exx. op 9/10 mei, 20 exx. op 14 mei); 5-6 juni resp 4 en 2 exx. Enkele juli-waarnemingen. Begin-midden aug weer veel meer, 20-10 exx.; 22 aug. nog 7 exx., 24 aug. 10 exx. Tenslotte 2 exx. op 1 en 6 september.

49 s 136 Tureluur

Een maart-waarneming: 20 maart 1 ex.; van april - begin mei af en toe 1 ex.; mei-begin juni talrijker, zo op 9 mei 10 exx., 5 juni 15 exx. en op 6 juni 10 exx. Juli-aug. enkele exx. Sept.-okt. steeds 1 ex., éénmaal 2 exx. (9 okt.). Tenslotte 1 ex. op 2 en 31 december.

50 137 Zwarte ruiter 1 Ex. 28 mei, 2 exx. 11 aug., 1 ex. 16 sept., 1 ex. op 2 november.

51 s 138 Groenpootruiter Eerste waarneming (3 exx.) op 9 mei. Op 10 mei 15 exx. Daarna tot 9 september in klein, wisselend aantal (1-6 exx.)

52 s 139 Kanoetstrandloper Op 24 augustus 1 ex.

53 s 141 Kleine strandloper Op 6 juni 3 exx., 11 aug. 1 ex. Van 20 aug. - 7 sept. steeds 1-5 exx. In september liep het aantal sterk op: 9 sept. 15 exx., 21 sept. 30 exx. en 23 sept. 35 exx. Dergelijke grote aantallen werden nog niet eerder aan het meer waargenomen. Het was dan

ook aardig, in British Birds Vol. 53 no.11 op pag. 531/32 te lezen, dat er toen een invasie van deze soort in Engeland was, vooral in de tweede helft van september.

54 s 144 Bonte strandloper

Van begin tot 20 aug. 2-5 exx.; 22 aug. 12 exx., 27 aug. 15 exx., 29 aug. 18 exx., 2 sept. 35 exx., 4 sept. zelfs 60 exx., daarna slechts enkele exx. waargenomen, maar op 23 sept. weer 30 exx.
Op 7 okt. 2 exx. en op 10 okt. 4 exx.

Ook van deze soort zijn dus grote aantallen gezien, wat overeenkomt met meldingen van waarnemers in de Midlands in Engeland, die volgens hetzelfde verslag in British Birds ook van de Bonte strandloper buitengewoon hoge aantallen zagen.

55 s 145 Krombek strandloper Op 16 aug. 2 ex. en op 27 en 29 aug. 1 ex.

56 148 Kemphaan 1 Ex. op 13 juni.

57 149 Kluut 2 Exx. op 14 mei, 4 exx. op 11 juni.

58 162 Mantelmeeuw Vrijwel steeds in klein aantal aanwezig.

59 163 Kleine mantelmeeuw Als vorige, soms meer, zo 60 exx. op 11 aug., 30 exx. op 24 aug.

60 s 164 Zilvermeeuw In sterk wisselend aantal en leeftijdssamenstelling aanwezig. Enkele broedparen.

61 165 Stormmeeuw

Ook nu weer een klein aantal broedend. Van midden april tot midden juli weer grote aantallen jonge vogels (tot 300 exx.).

62 166 Burgemeester 1 Jong ex. op 19 dec. '59 en 1 op 23 maart '60.

63 170 Dwergmeeuw Vrij veel waarnemingen van deze soort: Van 4 mei tot 6 juni vrijwel steeds dwergmeeuwen aanwezig in wisselend aantal en samenstelling (leeftijd), hoewel jonge vogels wel de meerderheid vormden; maxima: 17 mei 7 (jonge) vogels en 22 mei 9 exx.
Herfstwaarnemingen: Op 23 okt. 1 jong ex. en op 18 nov. 1 adult ex.

64 s 171 Kokmeeuw

Begin maart waren er reeds een 300-tal aanwezig, welk aantal aangroeit tot 600-700 begin april; midden mei waren er wel 1000 exx. De nesten lagen alle op het grote eiland, in hoofdzaak op de noordkant, 4-500 in getal. Om deze soort in te tomen is ook dit jaar van de zijde van de Stichting een groot aantal eieren vernietigd. Ondanks deze maatregel werden er op 5 juni nog 200-300 pulli gezien.

65 173 Drieteenmeeuw Op 29 mei 1 jong ex. (Niesen)..

66 174 Zwarte stern Begin - half mei geregeld 1-2 exx.; 10 mei 8 exx.; 13 aug. 1 ex.

67 s 179 Visdiefje Slechts enkele waarneming en slechts kleine aantallen (2-5 exx.), alleen op 30 april 21 exx. Op 2 sept. nog 4 exx.

68 183 Grote stern Op 3 april 2 exx.

69 191 Holenduif Af en toe enkele exx. febr. - juni. Op 5 mrt. 12 exx.

70 192 Houtduif Van maart tot en met mei af en toe een waarneming.

71 193 Tortelduif Af en toe aan het meer om te drinken. Waargenomen 29 mei 1 ex. en 16 juli 1 ex.

72 195 Koekoek 1 ex. 5 mei.

73 207 Gierzwaluw Van 15 mei af tot midden juni af en toe aange troffen, tot max. 40 exx., alleen 12 juni 300 exx. Op 16 juli 40 exx.

74 223 Boomleeuwerik Op 16 oktober 5 exx. overtrekkend.

75 224 Veldleeuwerik In april af en toe exx. overkomend.

76 226 Boerenzwaluw Slechts twee waarnemingen: 1 ex. 4 mei en 26 mei.

77 227 Huiszwaluw Slechts één waarneming: 26 mei 1 ex.

78 228 Oeverzwaluw Op 15 mei 2 exx.

79 s 232 Bonte kraai Jan. - begin april altijd wel één of meer exx. aangetroffen; 's avonds meer (slapers), zo ca. 500 exx. op 6 april.

80 s 234 Kauw Vrijwel gehele jaar door aanwezig. Slapers: 6 april ca. 10.000 !!!, 4 mei ca. 500, 9 mei ca. 1000. Gehele zomer 4-7 exx. de gehele dag aanwezig op het grote eiland tussen de kapmeeuwen.

s 235 Ekster Zie bij Spartelmeer.

- 81 238 Koolmees Broedvogels uit het nabijgelegen dennenbos worden enkele keren aan het meer gezien.
- 82 251 Grotelijster 5 Exx. op 6 febr., 2 exx. op 5 mei, 1 ex. 16 juli.
- s 261 Tapuit Zie bij Spartelmeer.
- s 264 Paapje idem.
- 83 267 Nachtegaal 1 Ex. op 4 mei.
- s 269 Roodborst Zie bij Spartelmeer.
- 84 283 Grasmus Enkele paren huizen in de bosjes om het meer. 1 ex. werd reeds op 18 april gezien, 2 exx. 5 mei.
- 85 287 Fitis Enkele waarnemingen april, mei.
- 86 288 Tjiftjaf 1 ex. op 15 mei.
- 87 292 Goudhaantje 1 Ex. op 19 december 1959.
- 88 293 Vuurgoudhaantje 1 Ex. op 4 oktober 1959 (Niesen).
- 89 298 Heggemus Af en toe een ex. in voorjaar en zomer. 6 Exx. op 6 juni.
- 90 s 299 Graspieper Enkele exx. eind febr. - begin maart en begin april.
- 91 302 Boompieper In mei af en toe 1 ex. Deze had zijn territorium aan de zuidzijde van het duin aan de zuidkant van het meer.
- 92 s 304 Witte kwikstaart Eerste ex. 5 maart; daarna geregeld enkele exemplaren; in juni iets meer.
- 93 306 Gele kwikstaart 1 Ex. op 3 april, 1 ex. op 7 sept.
- 94 312 Spreeuw Steeds in klein aantal aangetroffen. Soms (in het najaar) trek over het meer.
- 95 s 318 Kneu 2 Exx. 16 juli.
- 96 343 Rietgors 1 Ex. 29 febr.; 1 ♂ op 2 sept.; 1 ex. op 10 okt.

Aan het Spartelmeer (speelmeer) zijn de volgende vogelsoorten waargenomen:

Wilde eend (op 11 mei ♀ met 7 pulli), Slobeend, Kuifeend, Brilduiker, Bergeend, Waterhoen, Meerkoet, Scholekster, Kievit, Bontbekplevier, Kleine plevier (Van half april tot half mei steeds 1-2 exx.), steenloper (1 ex. 4 mei), Regenwulp (1 ex. 11 mei), Rosse grutto (1 ex. 2 sept) Oeverloper, Tureluur, Groenpootruiter, Kanoet (1 ex. op 2 en 4 sept.), Kleine strandloper (2-6 sept meerder exx.), Bonte strandloper (20 exx. op 2 en 4 sept.), Krombekstrandloper (2 exx. op 2 en 4 sept.), Zilvermeeuw, Kokmeeuw, Visdiefje, Bont kraai, Kauw, Ekster, Tapuit, Paapje (13 9 mei, 5 exx. 2 sept.), Roodborst, Graspieper, Witte kwikstaart, Kneu (o.a. 75 exx. op 6 sept.).

W. J. Akkerman
T. & F. Bloem